

гогічному дослідженні визначено рівні працездатності: високий, середній, низький.

Результати педагогічного експерименту показують, що навчання прийомом самостійної роботи учнів основної школи пов'язано з певними труднощами: відсутність відпрацьовування основних знань, умінь і навичок швидкого, свідомого виконання завдань; чітко обміркованих фронтальних та індивідуальних форм роботи; впровадження диференціації самостійної роботи учнів на навчальних заняттях.

Визначено педагогічні умови ефективного навчання учнів з диференціації самостійної роботи. Серед них: позитивна мотивація навчання, врахування психолого-педагогічних особливостей засвоєння навчального матеріалу, що відбуваються у формуванні знань, умінь і навичок школярів; доцільна диференціація змісту та творча діяльність кожного школяра з урахуванням індивідуальних особливостей і розвитку; застосування диференційованих завдань з метою удосконалення й організації самостійної роботи учнів.

Дидактичні умови допрофільної підготовки учнів основної школи

П. І. Замаскіна

За мету дослідження взято з'ясування дидактичних умов допрофільної підготовки (ДП). У процесі експерименту ми дійшли висновку, що до них слід віднести: 1) розроблення змістового аспекту навчання; 2) психологічний супровід учнів у процесі ДП; 3) педагогічну підтримку учнів щодо вибору профілю навчання; 4) інформаційне забезпечення процесу ДП.

1. Диференціацію змісту здійснювали за двома напрямками: а) удосконалення профорієнтаційного інформування під час вивчення інваріантного компонента змісту; б) розроблення змісту професійно спрямованих курсів за вибором (варіативний компонент) для учнів 8–9 класів. Удосконалення змісту основних курсів проводилося за рахунок професійно спрямованої інформації (наприклад, ведення словників професій, що ознайомлювали не лише з правописом, а й з працею людей різних професій); проектних завдань. До змісту варіативного компонента включалися курси: «Мова моя калинова», «Моя професійна перспектива» тощо. Аналіз ефективності засвоєння запропонованого змісту навчання засвідчив зростання інтересу до відповідних предметів, вплив змісту курсів на вибір профілю навчання.

2. Психологічний супровід передбачає профдіагностику: а) психомедичну діагностику для вибору певного профілю; б) проведення

серії проб за предметом праці (за Є. Клімовим) та виявлення вектора самовизначення за схемою: «хочу», «можу», «маю», «треба». Апробувався психологічний курс для учнів 8–9 класів «Пізнай себе». Результати анкетування засвідчили, що засвоєння курсу полегшує учням вибір профілю навчання.

3. Педагогічна підтримка полягала в розробці різномірівневих завдань аксіологічного змісту, в індивідуальному виборі домінуючих способів діяльності учнів при виконанні проектно-дослідницьких завдань. Ефективність педагогічної допомоги у профільному самовизначенні з'ясовувалась у процесі бесід, анкетування учнів. Саме завдяки впливу школи 90% учнів 9-х класів визначилися з вибором профілю навчання.

4. Інформаційне забезпечення здійснювалося за рахунок оформлення шкільного центру ДП, оснащеного комп'ютерами, стендами з інформацією про початкові заклади для здобуття професійної освіти, терміналом з вибору професій (від Центру зайнятості населення) тощо.

За даними анкетування учнів щодо впливу умов на вибір профілю навчання, відповіді розподілилися: зміст навчання (переважно курси за вибором) — 26%, психологічний супровід — 24%, педагогічна підтримка — 20%, інформаційне забезпечення — 25% (не дали відповіді — 5%).

Отже, всі зазначені умови учні вважають майже однаково значущими для профільного самовизначення.

Апробувався психологічний курс для учнів 8–9 класів «Пізнай себе». Результати анкетування засвідчили, що засвоєння курсу полегшує учням вибір профілю навчання.

Формування інформаційно-комунікативних умінь в учнів старших класів гуманітарного профілю навчання

О. О. Кабанова

Сучасна соціокультурна ситуація в Україні, тенденції та напрями розвитку суспільства об'єктивно вимагають поліпшення якості підготовки фахівців, здатних до продуктивної діяльності з високим рівнем загальної і професійної культури. Зміна пріоритетів у сфері соціальних цінностей зумовила посилення ролі інформаційно-комунікативних умінь у процесі організації та здійснення професійної діяльності фахівців в умовах інноваційного інформаційного середовища.

Відбуваються суттєві зміни і в професійній орієнтації старшокласників, виникає потреба у здобутті нових знань для того, щоб відповідати вимогам, які висуває людині майбутня професія.